

mia sjöström
frilansjournalist
070 - 491 12 18
mia@miasjostrom.se
www.miasjostrom.se

TROTS SITT JOBB VAR HON INTE FÖRBEREDD PÅ SORGEN

INSIKT Lena Forslund har arbetat som begravningsentreprenör i sex år. För ett och ett halvt år sedan gick hennes egen mamma bort. Först då kunde hon riktigt förstå vad kunderna går igenom.

– Det var en jättekonstig upplevelse när mamma dog för drygt ett år sedan. Det gick så snabbt, på två månader var hon död. Jag hade inte en föreställning om hur det kunde kännas, vara eller någonting. Rent praktiskt visste jag ju hur en begravning går till, men känslomässigt var det en annan sak, säger Lena Forslund som arbetar som begravningsentreprenör på Fonus sedan sex år tillbaka.

Lenas mamma dog för ett och ett halvt år sedan. Sina sista två månader i livet blev hon yr och ramlade flera gånger men läkarna kunde inte hitta något fel.

– En torsdag blev mamma inlagd på Södersjukhuset. En sköterska frågade om de kunde ringa under natten ifall något inträffade. Då förstod jag. Jag hade inte haft en tanke på att hon skulle kunna dö, ändå så jobbar jag med det varje dag.

På fredagen fick Lena veta att hennes mamma hade en tumör på hjärnbalken och inte skulle överleva mer än några timmar till.

– Jag satt vid hennes säng och såg hur cirkulationen upphörde. På lördagen klockan tio dog hon. Även vid själva dödsögonblicket kunde jag inte förstå. Vi pratar alltid om att döden är så naturlig, men när det händer en själv är det inte naturligt, bara konstigt och överkligt. Det har tagit mig ett år att lappa ihop mig själv.

Hennes mamma var den sista hon hade kvar i livet – nu är båda föräldrarna borta.

– Att mamma dog förändrade mig i yrket. Idag kan jag känna och förstå det kunderna känner på ett helt annat sätt. Till exempel kom en kvinna in i förra veckan och var helt förkrossad över att hennes mamma hade dött. Samtidigt skämdes hon inför mig över att hon var så ledsen eftersom mamman hade varit 94 år gammal och hon själv var över sjuttio. Men då berättade jag för henne om min mamma. Mamma är alltid mamma, oavsett hur gammal man är.

Hon uppskattar sitt yrke och ser mötena med de sorgsna människorna som en gåva.

– Jag träffar människor som är på riktigt. Det gäller för mig att hantera det varsamt. Jag får också en bild av den avlidne, hur livet sett ut, uppväxt, yrke och familj.

Lena tycker att kundmötena – trots att de handlar om döden – är väldigt levande. Skratt och tårar avlöser varandra.

– Men de första åren var ganska tuffa. Jag bar med mig sorgen jämt. Det var svårt att skaka av sig.

I dag går jag inte in i deras sorg på samma sätt, även om jag absolut inte är opåverkad. Det händer något i de här mötena på jobbet, det tas kraft ifrån mig.

Vi träffas i ett besöksrum på Fonus begravningsbyrå på Åsögatan i Stockholm. Ena väggen är tapetserad med stora foton på olika kistor. De går inte att undkomma. Kista Sonat 5 975 kronor plus moms, kista Serenad 11 300 kronor plus moms, läser jag. Uppe på en bokhylla står ett par urnor. En fläkt brummar i taket. Lena Forslund har tänt några värmeljus på bordet som kämpar för att skapa lite stämning i rummet.

– De flesta går hit med tunga steg. Vi är inga roliga människor att ha att göra med. Men jag försöker göra det här mötet så naturligt som möjligt och få dem att tina upp. Ibland slutar det med att vi skrattar tillsammans och det är alltid en lättare stämning när vi är klara, säger Lena Forslund.

De flesta som kommer till begravningsbyrån har aldrig ordnat med en begravning förut. Lena Forslund beskriver sitt jobb som ”en verksamhet bakom gardiner som ingen vet så mycket om”. En del anhöriga kommer i ett chocktillstånd. Då gäller det att kunna läsa av hur personerna mår. Är de i chock kanske de behöver landa, gå hem och fundera och komma tillbaka en annan dag.

– Det här är en viktig stund. En begravning kommer aldrig tillbaka, man kan inte göra om den.

Hon börjar alltid med att fråga hur de anhöriga har tänkt sig begravningen. Utifrån det kan hon sedan ge förslag på olika typer av akter. Det tar ungefär två timmar att bestämma allt praktiskt kring själva begravningen – begravningsdag, plats, förrättare, blommor, mat och musik. Det är många val att ta ställning till. En av de vanligaste frågorna är ”hur brukar andra göra?”. Men även om de flesta följer traditionerna börjar de anhöriga mer och mer vilja utforma en personlig begravning.

– Många vill att det ska gå en röd tråd igenom begravningen som visar vem den avlinda var och vad den personen tyckte om. Folk har börjat lägga minnessaker i kistan också, det kan vara teckningar som barnbarnen gjort eller pipan och korsordet. För några veckor sedan lade jag i ett par trumpin-
nar, säger Lena Forslund.

Hon berättar om familjen som valde att ha begravningsakten i ett partytält på en green på golfbanan och om mannen vars begravning hölls på jazzklubben Stampen där han varit stamgäst. Man kan egentligen ha begravningen var som helst, bara det går att transportera kistan dit – i sin trädgård, vid havet eller på en klippa. Allt är möjligt.

– Vill man exempelvis ha en limegrön kista så ordar vi det.

Att välja en annan färg på kistan kostar 1500 kronor extra. Men vad en begravning kostar totalt kan Lena Forslund inte svara på. Det beror så mycket på. Kistor kan kosta allt från några tusenlappar till över tjugo tusen – då är det en kista i amerikansk stil med tvådelat lock. Annonsen kan ha olika storlekar och tryckas i en eller flera tidningar. Och priset på maten beror på antal och matval. Har man inga pengar så går socialen in och betalar för kista, blomma och annons eftersom alla har rätt till en begravning.

Begravningslagen bygger på att de efterlevande ska komma överens om hur begravningen ska gå till. Juridiskt sett är det ingen anhörig som har mer att säga till om än någon av de andra. Men i en del fall kan de anhöriga inte komma överens. De kanske inte ens klarar av att sitta i samma rum.

– Ofta kan en diskussion här inne, då alla åsikter luftas, göra att man kan komma fram till ett gemensamt beslut.

Men står åsikterna för långt isär kan Lena Forslund be en präst medla mellan barnen. Självt är hon bara ansvarig för att organisera det praktiska.

– Jag tror att de som bråkar om begravningen ofta varit oense även när mamma eller pappa levde. I och med dödsfallet så bubblar alla känslor upp. Jag har ett fall nu där barnen inte kan komma överens om de ska gravsätta eller sprida askan i en minneslund. Jag har berättat för dem att de har ett år på sig efter begravningen innan de måste göra något, och mycket kan ju hända på ett år.

Artikeln är en del i serien Ta farväl - En serie om när gamla dör.